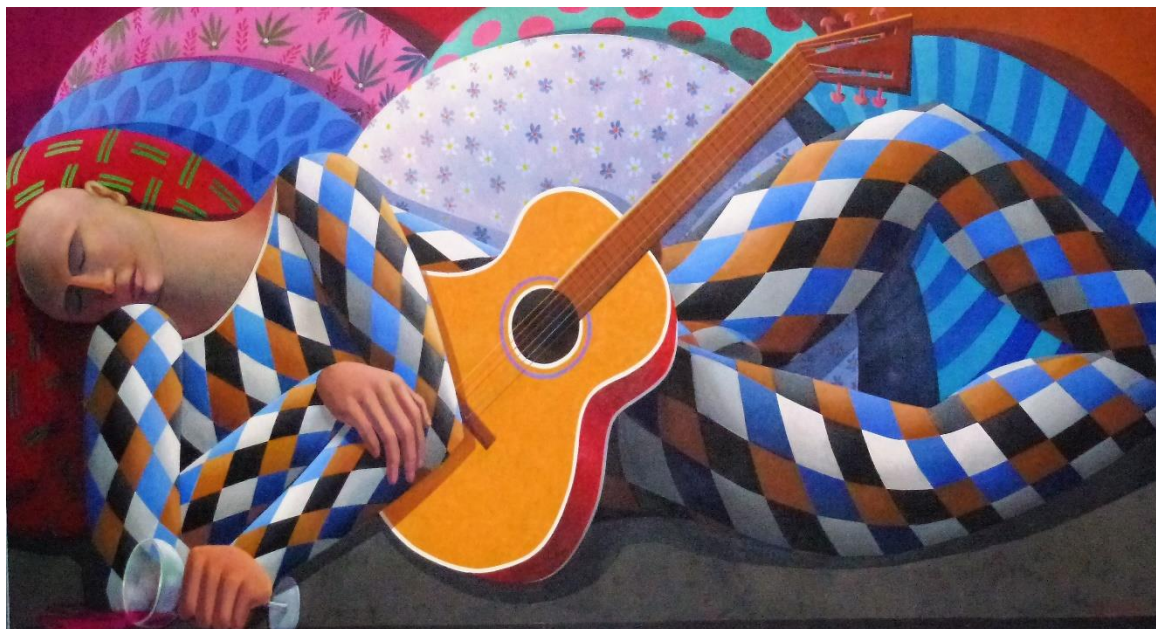

LA VEU D'ADIDE

ASSOCIACIÓ D'INSPECTORES I INSPECTORS D'EDUCACIÓ

Cantautor, pintat en 2012 per Vento González, acrílic sobre tela , 2mx1m

“Però anem al present, ens hem d’alegrar de que ADIDE-PV està més viva que mai i les noves tecnologies ajuden a arribar a molta gent. La seua pàgina web és un bon exemple, i la revista continua, amb un altre nom però amb la mateixa ànima, *La Veu d’ADIDE*, en 10 mesos ja s’han publicat 3 números, amb un contingut que manté viu l’esperit en què va nàixer.” Tudi Torró (Directora Territorial d’Alacant) **(Article en pàg.3)**

RESPONSABLES D’ADIDE PV AL LLARG DE LA SEUA HISTÒRIA
Equip de redacció

LA PROTECCIÓ DE DADES PERSONALS EN EDUCACIÓ
Soledad Sempere Espí

LA INSPECCIÓ D’EDUCACIÓ, EINES ACTUALS
Tudi Torró Ferreros

MÉS ENLLÀ DE LA INCLUSIÓ EDUCATIVA
Eva García León

TENDÈNCIES QUE TRANSFORMAN LA EDUCACIÓ
Pablo Ortega Gil

LES XARRES D’INTERCANVI DE BONES PRÀCTIQUES
Fernando J. Fernández López
Lluïsa Pérez Calomarde

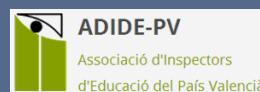
LA NECESSITAT DEL CANVI
David Vento Diéguez

ADIDE-PV
Associació d’Inspectors
d’Educació del País Valencià

AVANCES EN SUPERVISIÓ EDUCATIVA

Números anteriors

1

RESPONSABLES D'ADIDE-PV AL LLARG DE LA SEUA HISTÒRIA

Equip de redacció

Santiago Estañán Vanacloig
President d'ADIDE-PV des de
1992 fins a 1998

Íñigo Benítez Castaño
President d'ADIDE-PV des de
1998 fins a 2002

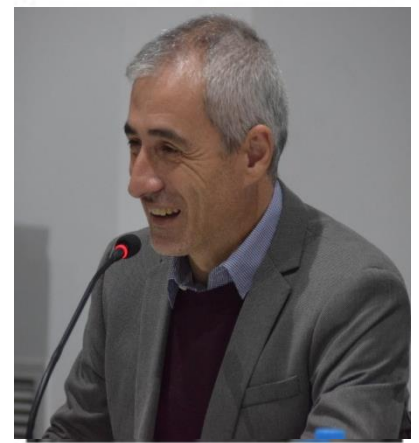
Tudi Torró Ferrero
Presidenta d'ADIDE-PV des de
2002 fins a 2009

Vicente Díaz Rodríguez
President d'ADIDE-PV des de
2009 fins a 2011

Vicente Domenech Querol
President d'ADIDE-PV des de
2011 fins a 2017

David Vento Diéguez
President d'ADIDE-PV des de
gener de 2018

Harvest Talk, pintat en 1953 per
Charles White, imatge de domini públic
descarregada del *Art Institute of
Chicago*
<https://www.artic.edu/artworks/111810/harvest-talk?page=2>

LA INSPECCIÓ D'EDUCACIÓ, EINES ACTUALS

Resum del text llegit a la inauguració de la XVI Jornada de formació D'ADIDE-PV

Torró Ferrero, Tudi (Directora Territorial d'Alacant. Ex-presidenta d'ADIDE-PV)

Discurs inaugural de la XVI Jornada (Diari INFORMACIÓ)

L'Associació d'Inspectors d'Educació del País Valencià (**ADIDE-PV**), es va constituir fa 27 anys, el 21 d'octubre de 1991 i, com en tota vida, ha passat per altibaixos, provocats quasi sempre per agents exteriors a la pròpia comunitat de l'Associació.

ADIDE-PV va nàixer com una associació professional, no és un sindicat com ens hem cansat de dir, és una associació compromesa amb la millora de la qualitat de l'ensenyament i amb la decidida voluntat de propiciar un fòrum permanent de debat i millora professional. Se'ns va presentar com un paraigües protector on ens vam aixoplugar majoritàriament un bon nombre de companyes i companys que acabàvem d'encetar una nova etapa professional dintre del Servei d'Inspecció d'Educació els anys 1986 i 1990.

Volíem que fóra un espai on concebre projectes, materialitzar idees i poder debatre i reflexionar sobre el què ens preocupava per tal d'anar millorant professionalment en la nostra tasca diària.

Una associació d'aquest tipus era fonamental, bàsica i absolutament necessària davant una Administració que aleshores, com quasi sempre, ens donava l'esquena, especialment en aspectes com la formació permanent, l'actualització, la participació i la informació dels temes que ens afecten diàriament i permanentment en el nostre quefer quotidià.

Però, ADIDE-PV, ha estat sempre una organització potent, activa, participativa, reivindicativa i en primera línia amb tot el que es refereix al món educatiu. En octubre de 1993, només 2 anys després de la seua constitució, organitzà el II Congrés d'Inspectors d'Educació a nivell estatal en Alacant. Va ser un èxit de participació i de continguts. Repassant les Ponències me n'adone del nivell professional i humà que hi havia. També hi havia il·lusió, expectatives i voluntat d'un treball ben fet: rigorós en el contingut i amable en les formes....

ADIDE-PV, des dels seus inicis, ha volgut canviar la imatge que la Inspecció d'Educació ha tingut a l'imaginari col·lectiu docent.

No crec que us descobrisca res que no sapieu quan us dic que la Inspecció d'Educació ha estat un dels serveis educatius més criticats i injuriats a tot arreu del Sistema Educatiu. Ens trobem davant una figura poc acceptada i, encara menys, valorada. ¿En quants claustres heu escoltat una valoració positiva de la gestió feta per un inspector o inspectora? ¿Quantes Associacions de pares i mares acudeixen a la Inspecció educativa convençudes que els ajudarà a resoldre la problemàtica que plantegen? ¿Quants Ajuntaments pensen realment que la Inspecció d'Educació és un element valuós al sistema educatiu?

La resposta a aquestes preguntes està implícita en el seu plantejament, pocs dubten que quasi sempre serà una resposta negativa, acompanyada d'alguna expressió com aquesta: *“ A l'inspector o a la inspectora no hi ha manera de trobar-lo, no s'implica en res, quan olora que hi ha un problema desapareix, no s'entera, no ens assessora en cap tema. Quan l'inspector o la inspectora ve al centre, es tanca al despatx amb el director o la directora, fa la xarradeta i se'n va, o el què és pitjor...la inspectora o l'inspector quan més lluny millor...”*

En quantes Memòries de final de curs, reunions de claustre o de consell escolar, es comenta que tal o qual situació, problemàtica o plantejament, s'ha pogut resoldre gràcies a la intervenció decisiva i/o l'assessorament de la inspecció?

Tanmateix, quants informes d'inspecció, actuacions ben dutes en reunions de claustres, amb els equips directius, reunions informatives amb associacions de pares i mares, entrevistes amb famílies, coordinació amb serveis psicopedagògics escolars, serveis municipals, ajuntaments...la inspecció educativa ha pogut solucionar problemes que poques vegades són reconeguts per la comunitat escolar.

Hem de posar en valor i reconèixer que a la Inspecció, com en tots els treballs, hi ha professionals que sí s'impliquen i fan un treball rigorós i ben fet. Ho he pogut comprovar en els quasi quatre anys que porte al front de la Direcció Territorial, els seus informes i el seu coneixement directe dels centres i de la zona són fonamentals per completar un treball i donar resposta a les diverses situacions que se'ns presenten diàriament.

adide federación Asociación de Inspectores de Educación

AULA VIRTUAL
FORMACIÓN DE INSPECTORES/AS DE EDUCACIÓN

He llegit a la Introducció de la pàgina web d'ADIDE, unes consideracions assenyades i ben elaborades tècnicament sobre les funcions de la inspecció educativa, diuen literalment:

En el marc de les funcions que la legalitat vigent ens atribueix, la Inspecció d'educació és necessària dins el sistema educatiu per:

- garantir el dret a l'educació,
- assegurar el concepte de servei públic de l'educació,
- esdevenir un agent de canvi i millora del sistema educatiu,
- aconseguir un funcionament més eficaç de l'Administració

Benvinguda i obertura de la Jornada a Alcoi

Ara bé, això com es fa?

En una ponència de la formació inicial de la 1a Promoció d'Inspectors de l'any 1986, descobrisc i em sorrenc de la visió de canvi i de transformació de la que es vol impregnar eixa nova inspecció que naixia en el començament d'una democràcia incipient que encara no ens acabàvem de creure però de la que ho esperàvem tot. La ponència es titulava:

“LA INSPECCIÓ EDUCATIVA EN UNA SOCIETAT DEMOCRÀTICA” Ponència compartida de: Baltasar Vives i Daniel Gozalbo.

Permeteu-me que us recorde una pinzellada... la ponència plantejava:

Les característiques d'un Inspector:

- A. Saber escoltar i valorar les opinions alienes
- B. Fer-se comprendre amb facilitat
- C. Ser accessible
- D. Saber resoldre conflictes amb diplomàcia
- E. Saber desdramatitzar algunes problemàtiques
- F. Ser actiu i àgil en la resolució de problemes
- G. Ser assertiu
- H. Ser creatiu
- I. Enèrgic sense caure en l'autoritarisme
- J. Expert en dinàmiques de grup
- K. Capacitat de treball en equip

I deia literalment: *“L'individualisme és el vici oposat a la capacitat de treball en equip. L'equip és el mitjà de què dis-*

posa l'Inspector per treballar. Tots els inspectors pertanyents a una Circumscripció, han d'estar implicats en l'educació. Si l'inspector en lloc d'orientar, emetre ordres, i assessorar, perfila individualment el currículum d'una circumscripció, és segur que aquest currículum serà incomplet, perquè les mancances, característiques i visió integral d'una comunitat educativa no la pot tenir una sola persona sinó tots els qui pertanyen a dita comunitat”

Si el llistó no estava prou alt...La Ponència continua amb “EL PERFIL DE L'INSPECTOR”, tema recurrent en les nostres Jornades de Formació, hem necessitat reivindicar-ho perquè ningú no esperava això de nosaltres, i nosaltres tampoc s'ho acabàvem de creure. La Ponència insistia per si no s'havia quedat prou clar i continuava dient...

L'INSPECTOR D'EDUCACIÓ HA DE TENIR:

QUALITATS INTELLECTUALS

- Cultura sòlida
- Rigor intel·lectual
- Esperit observador
- Rectitud de judici
- Esperit crític i autocrític
- Capacitat d'expressió
- Psicologia pràctica
- Capacitat d'innovar

QUALITATS PROFESSIONALS

- Bon mestre
- Esperit de superació
- Esperit de col·laboració
- Coneixement de l'entorn
- Capacitat d'empatia
- Formació tècnic-pedagògica sòlida
- Capacitat de treballar en grup
- Expert en tècniques de grup
- Innovador

Tudi quan va rebre el premi Vicent Ventura (www.uv.es)

QUALITATS MORALES

- Dignitat
- Fermesa de caràcter
- Benevolència
- Lleialtat
- Imparcialitat
- Tolerància
- Discreció
- Iniciativa
- Autoritat
- Vocació
- Actitud democràtica
- Afectivitat

Doncs aquestes premisses van ser l'objectiu de la nostra Associació, volíem una Inspecció Educativa implicada, formada i humana. També teniu a la pàgina web els Estatuts de l'Associació, que es van actualitzar per adaptar-se a la normativa legal, el 13 d'abril de 2004.

Us recomane la seua lectura i descobrireu una Associació progressista, inclusiva, oberta però també ferma en les seues conviccions democràtiques i amb un gran interès en preservar-les. No podem oblidar que aquests Estatuts naixen en una època en que l'Administració Educativa, els seus dirigents, ens ningunejaven constantment i no tenien cap interès de diàleg professional amb nosaltres. Pels dirigents d'aquella Administració, els inspectors i les inspectores d'educació en moltes actuacions només servíem com a comissaris polítics al seu servei.

Puc dir que amb 7 anys com a presidenta d'ADIDE-PV, des de l'any 2002 fins el 2009, demanava cada any, al començament i finalització del curs escolar una entrevista amb els màxims dirigents educatius del País Valencià, mai se'ns va concedir cap. Per això ens vam voler fer visibles amb Jornades com aquesta, Congressos estatals (perquè aquesta és una associació federada a nivell estatal, FADIDE).

Les primeres passes per arribar a la federació, es van donar en una Assemblea constituent celebrada a Madrid,

l'any 1990, nosaltres hi vam participar, des d'aleshores FADIDE ha estat l'associació majoritària d'inspectors a nivell estatal. També va ser molt important la publicació de la revista *Fulls D'Inspecció*, publicació que venia encomanada a l'article 7é dels nostres Estatuts i que va començar a editar-se en abril de 2003 i va acabar en febrer de 2009, 10 números que podeu consultar a la pàgina web de l'Associació.

Però anem al present, ens hem d'alegrar de que ADIDE-PV està més viva que mai i les noves tecnologies ajuden a arribar a molta gent. La seua pàgina web és un bon exemple, i la revista continua, amb un altre nom però amb la mateixa ànima, *La Veu d'ADIDE*, en 10 mesos ja s'han publicat 3 números, amb un contingut que manté viu l'esperit en què va nàixer.

Moltes gràcies per continuar, per caminar endavant malgrat els entrebancs que trobareu, perquè ja sabem que tots es poden superar i que la constància és la millor aliada quan tenim l'objectiu clar. GRÀCIES!

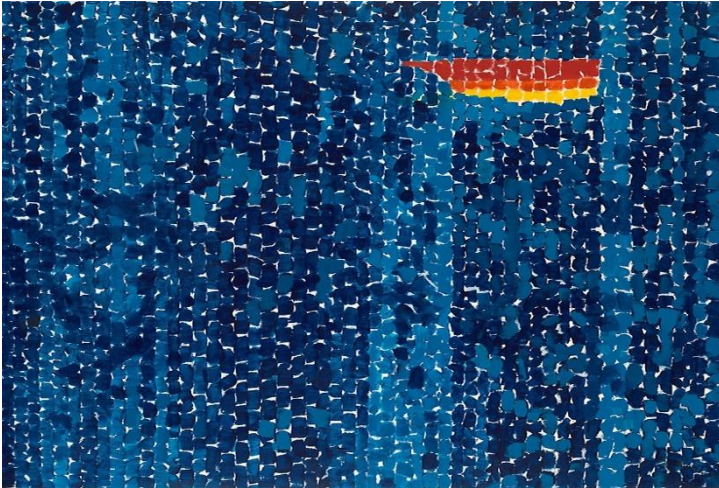

Young Daughter of the Picts, pintat en 1585 per Jacques Le Moyne de Morgues, imatge de domini públic descarregada de The Public Domain Review <https://publicdomainreview.org/product-att/artist/jacques-le-moyne-de-morgues/>

TENDENCIAS QUE TRANSFORMAN LA EDUCACIÓN 2019

Ortega Gil, Pablo (Cap de la Inspecció Territorial d'Alacant)

¿Cuántas veces hemos oído, en los últimos años, el anuncio de cambios inminentes y trascendentales, cambios que sacudirán nuestra vida cotidiana? Seguramente demasiadas: unas veces se nos habla de la inteligencia artificial, otras de nuevas formas de trabajo, y en la mayoría de las ocasiones se predicen crisis profundísimas.

Starry Night and The Astronauts, pintat en 1972 per Alma Thomas, imatge de domini públic descarregada de The Art Institute of Chicago
<https://www.artic.edu/artworks/129884/starry-night-and-the-astronauts>

Sin ir más lejos, este pasado 4 de marzo, Nicholas Stern decía en *El Mundo* que: “Los próximos veinte años van a ser los más críticos en la historia de la humanidad. En ese tiempo, la economía global se multiplicará por dos, y también las infraestructuras, y el espacio que ocupan las ciudades, donde se agrupará el 75% de la población mundial. En ese período tenemos el reto de reducir las emisiones en un 40%, y eso para un escenario de un aumento de las temperaturas de dos grados, que está ya por encima del “techo” deseable de 1,5 grados.”

Pues bien, con esta breve exposición, Stern sintetiza cabalmente lo que se recoge en el recién publicado informe de la OCDE, *Tendencias que transforman la educación 2019*, el cual comento en los siguientes párrafos.

sus autores, a quienes ofrezco mis disculpas. No obstante, la versión original en inglés se puede consultar en la página web de la OCDE.

Ni que decir tiene que esta reducción extrema (de 109 páginas a 4 párrafos) exige simplificar los argumentos de

El informe parte de la siguiente pregunta: ¿Qué ha de hacer la educación para responder acertadamente a los retos que plantea nuestra época? Y después se enumeran, en cinco capítulos, muchos de los cambios que están modificando nuestra forma de vida a velocidad de vértigo.

El primero de ellos aborda el progresivo desplazamiento del poder económico hacia Asia, la imparable globalización de los procesos económicos y sociales, así como el crecimiento continuado de la clase media en los países emergentes. Para que la educación se acompañe a este proceso, sería necesario que el alumnado adquiriera una competencia que le ayude a manejarse en los contextos sociales y laborales que ha traído la globalización.

Por ejemplo, hoy más que nunca es importante saber ponerse en la posición del otro; o sea, ser capaz de entender y apreciar otras visiones del mundo, a menudo opuestas a las nuestras. Fernández Enguita (2016: 35-36) lo expresa así: “hemos de adoptar la perspectiva de la pertenencia a la humanidad, no solo a la nación; poner énfasis en los derechos no restringidos a la ciudadanía, vale decir en los derechos humanos; dar el peso correspondiente a la historia mundial y regional; aprender sobre los mecanismos de gobernanza supranacional (tratados, organismos, etc.).”

La globalización no es sólo movimiento de mercancías e ideas, es también movimiento de personas en busca de oportunidades. Los sistemas educativos deben favorecer la inclusión del alumnado recién llegado, facilitarles el aprendizaje de nuestras lenguas oficiales, así como el reconocimiento del bagaje educativo que traen de sus países de origen.

Por último, en este mundo globalizado, los estados necesitan estrategias no sólo para desarrollar el capital humano a través de una buena educación, sino muy especialmente para retenerlo una vez ha completado su formación.

El segundo capítulo se pregunta si la digitalización está erosionando nuestra forma de entender la ciudadanía y la democracia. Por ejemplo, de todos es sabido que el acceso inmediato y universal a la información se ha hecho a costa de la calidad: es fácil encontrar abundante información sobre cualquier asunto y muy difícil discernir qué es lo relevante, como en aquella metáfora del diamante en el muladar: tal vez esté, pero oculto bajo toneladas de estiércol.

Se propone aquí que la educación apueste por la equidad, la ciudadanía democrática y la inclusión, principios que nuestro marco legislativo ha contemplado y desarrollado con acierto en los últimos años. Nos queda por perfeccionar el ámbito de la evaluación y el rendimiento de cuentas, siempre tan controvertidos en este país.

El capítulo tercero aborda los riesgos a que nos enfrentamos en los años venideros: el cambio climático, la resistencia

bacteriana a los antibióticos, la delincuencia digital, el incremento del trabajo precario, etc. Dice Marina Garcés en su último libro que el mundo global está (2018: 21) “lleno de oscuridades, de malestares, de guerras no declaradas, de fronteras enmascaradas... el mundo, presente y futuro, parece entregado a una carrera loca y cada vez más violenta.”

Untitled, pintat en 1964 per Tanaka Atsuko, imatge de domini públic descarregada de The Art Institute of Chicago <https://www.artic.edu/artworks/229393/untitled>

Es evidente que las seguridades de antaño, las propias de pertenecer a un pequeño grupo, han saltado por los aires como consecuencia de las tendencias que aquí se describen. Así que, para afrontar estos desafíos, se recomienda a los sistemas educativos aumentar la formación sanitaria, incluir en el programa formativo del alumnado la prevención de riesgos, desarrollar las destrezas digitales de la ciudadanía y del profesorado, así como colaborar con empresas, expertos e incluso hackers para prevenir amenazas y anticipar oportunidades. También, se aconseja que los centros educativos tengan una agenda más ecológica, que se investigue más en tecnologías limpias. Por último, se echa en falta que el alumnado disponga de una mejor formación financiera y se pide que se refuerce el sistema de formación profesional.

Luego, en el capítulo cuarto, se habla del aumento constante de la esperanza de vida, cuyo impacto futuro no alcanzamos a vislumbrar. Vivimos más, lo cual implica riesgos de salud (demencia senil) y económicos (precariedad del sistema de pensiones).

En este ámbito es menester apostar por el aprendizaje a lo largo de toda la vida porque (Bauman, 2013: 49) “hoy todos

estamos abocados a vivir en una condición de perpetua revolución.

Nuestros conocimientos están en un estado de revolución permanente”. Mueve a la risa recordar el bombo que no hace muchos años se le dio a la taquigrafía, presentándola como una técnica revolucionaria. Hoy se amontona junto a otras muchas técnicas en la papelera de la historia. El mismo destino al que están abocadas cosas y objetos que hoy nos parecen imprescindibles.

Por tanto, con el aprendizaje a lo largo de toda la vida se pretende, por un lado, abrir nuevas oportunidades a quienes se vean obligados a reinventarse varias veces durante su carrera profesional y, por otro, asegurar la actualización constante y obligatoria del profesorado, cuya formación inicial queda desfasada cada vez con mayor rapidez.

Una forma inteligente de combatir este desfase es desarrollar la evaluación entre iguales y promover la creación de redes profesionales. Es muy urgente promover el bienestar social y emocional, los estilos de vida saludables y las relaciones intergeneracionales. En una sociedad con un creciente número de ancianos, estos van a ocupar una posición central tanto en el plano económico (controlando muchos recursos) como en la agenda del gobierno de turno, absorbiendo la mayor parte del gasto y decidiendo elecciones.

Finalmente, en el capítulo quinto, se trata de entender la nueva forma de socializarnos: la gente ha abandonado el voluntariado o la pertenencia a grupos religiosos o civiles. Esta tendencia fue descrita exhaustivamente por Robert Putnam en su famoso libro *Solo en la bolera*. Frente a esa socialización tradicional, ahora las personas se adscriben en masa a las diversas redes sociales, donde abunda la impostura y la facundia.

En otro sitio, he escrito que “el escuchar a hurtadillas, algo tan placentero para los seres humanos, se está viendo reemplazado a la carrera por todo ese chismorreo inane del WhatsApp, el Twitter, el Facebook y demás.” Esta socia-

Self-Portrait, fotografia feta en 1839 per Robert Cornelius, imatge de domini públic descarregada de The Public Domain Review <https://publicdomainreview.org/collections/robert-cornelius-self-portrait-the-first-ever-selfie-1839/>

lización de nuevo cuño va ligada a nuevas formas de consumo, donde en lugar de adquirir cosas, pagamos por acceder a ellas (como hacemos por ejemplo con Netflix o Spotify).

¿Cómo puede la educación ayudarnos en este nuevo territorio? Pues transformándose, porque este territorio exige una creatividad que trasciende la división tradicional del saber en asignaturas y que se expresa mejor a través de la resolución de problemas y el trabajo en equipo.

Para este tipo de actividad se requiere respeto, confianza y rechazo a toda discriminación. Los centros han de aprender a comunicarse y conectar con los nuevos modelos de familia, cada vez más diversos. Y es fundamental que se reduzca la brecha digital en sus múltiples manifestaciones: entre ricos y pobres, entre nacionales e inmigrantes, entre el alumnado aventajado y el alumnado con dificultades de aprendizaje.

BIBLIOGRAFÍA

*Bauman, Z. y R. Mazzeo. (2013). *Sobre la educación en un mundo líquido*. Barcelona: Paidós ibérica.

*Fernández Enguita, M. (2016) *La educación en la encrucijada*. Madrid: Fundación Santillana.

*Garcés, M. (2018). *Ciudad Princesa*. Barcelona: Galaxia Gutenberg.

*OECD (2019). *Trends Shaping Education 2019*. OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/trends_edu-2019-en.

*Putnam, R. (2002). *Sólo en la bolera*. Barcelona: Galaxia Gutenberg.

RESEÑA DE LA PUBLICACIÓN "LO QUE TODO DOCENTE DEBE SABER II"

Equip de redacció

Presentación de la publicación en Alicante

En 2015 se publicó el libro «*Lo que todo docente debe saber*» y tuvo un éxito inmediato por varios motivos pero, fundamentalmente, por el enfoque dado a los supuestos que allí se planteaban. Desde entonces estábamos animando y esperando la publicación de una segunda parte y, recientemente, este deseo se ha materializado en el libro «*Lo que todo docente debe saber II*» que, además de las tres personas que firman su autoría, cuenta con otros 18 miembros de la inspección que han participado en los supuestos que allí se exponen y un prólogo de nuestro compañero y jefe de la Inspección General José Blasco Alagarda.

Entre las cuestiones que se abordan en el libro, por citar algunas, están las siguientes: ¿En qué situaciones se puede solicitar la exención de la evaluación del valenciano? ¿Un alumno o alumna puede comenzar las enseñanzas de música/danza, elementales o profesionales, antes de la edad preceptiva? ¿Puede existir pérdida de evaluación continua en las diferentes enseñanzas no universitarias? ¿Es obligatorio prestar atención sanitaria al alumnado con problemas de salud en horario escolar? ¿Es obligatorio para un/a docente realizar la formación permanente acordada en el marco del Plan de Formación de un centro? ¿Se puede restringir el acceso al centro al alumnado que llegue con retraso a las clases?

Los aspectos tratados en este libro contribuyen a esclarecer muchas cuestiones que se plantean en el día a día por parte de las personas que se dedican a la docencia y a la inspección.

4

LA NECESSITAT DEL CANVI

Vento Diéguez, David (President d'ADIDE-PV, inspecció d'educació d'Alacant)

El nostre país ha canviat en moltes coses els últims anys, però n'hi ha d'altres que es resisteixen més. Només hem de fixar-nos en les descripcions i dades que aportà, fa més de 200 anys, el Botànic Cavanilles en els seus viatges per les nostres terres i veurem que hi ha llocs, paisatges i costums que semblen immutables.

Com que estem obligats a mirar cap enrere i analitzar la història per poder preveure el futur, sabem que hi ha aspectes en els quals estem obligats a progressar si no volem córrer el risc de passar a la irrellevància.

L'educació no és diferent de la resta de les facetes de la vida i, tot i que és cert que durant molts segles no han fet falta grans avanços, al segle XXI resulta completament inadmissible l'immobilisme i s'ha de conscienciar i formar a tots els sectors implicats en aquesta tasca.

D'entre les senyes d'identitat de la nostra associació està la formació com a via d'aproximació entre la inspecció i els centres d'ensenyament. Aquesta forma de treball col·laboratiu l'apliquem, cada vegada més, al llarg del curs de diferents maneres, com ara: formant-nos conjuntament amb els docents, impartint cursos, participant en jornades i taules redones, preparant encontres a les nostres zones d'actuació, dinamitzant equips de treball de circumscripció... i ha estat particularment reforçada gràcies a la publicació del DECRET 80/2017, de 23 de juny, del Consell, pel qual es regula l'actuació, el funcionament i l'organització de la inspecció d'educació de la Comunitat Valenciana, que ens assenyalava com una de les nostres atribucions la visualització i difusió de pràctiques d'èxit («Afavorir el desenvolupament de xarxes col·laboratives i de difusió de bones pràctiques entre els centres de la seua àrea d'intervenció»)

Un moment de la Jornada Formativa d'ADIDE-PV a Alcoi

Rogeli Santamaría en un moment de la seua participació en el Congrés de Bilbao

A més a més, a l'abast de totes i tots hem tingut dos esdeveniments d'ADIDE en 2018: el XV Congrés Nacional de la Inspecció celebrat a Bilbao (<https://xvcongreso.adide.org/>) i la XVI Jornada de formació a Alcoi (<https://adide-pv.org/inici/xvi-jornades-de-formacio-dadide-pv-alcoi-13-de-desembre/>).

Casualment, hem fet aquestes sessions de formació en dues ciutats que han destacat per ser pioneres del desenvolupament industrial del nostre país i, com en aquell moment de la revolució industrial, ara ens trobem davant de canvis que impliquen que les nostres xarxes educatives han de fer un salt per a generar persones qualificades i competents amb docents que miren més enllà de les aules i amb un cos d'inspecció que afegisca valor amb les seues actuacions.

Amb aquestes preocupacions s'han tractat temes com: l'avaluació, la formació dels docents, el lideratge lligat a la inspecció i la direcció dels centres, les metodologies actives, les emocions, la integració de matèries en àmbits, el desenvolupament de la formació professional...

Ens quedaria pendent una major coordinació amb Europa i en aquest sentit cal destacar que el passat 28 de febrer, vam tindre una reunió en la Direcció Territorial d'Alacant amb 13 inspectors i inspectores procedents de Bèlgica, Malta, Estònia, França, Xipre, Sèrbia i Gal·les.

Aquests inspectors i inspectores van voler aprofitar la seua visita a Espanya per a conversar amb alguns col·legues espanyols (Pablo Ortega, Sol Sempere i David Vento). Els vam donar una visió general del nostre sistema educatiu i se'ls va explicar com es tracta la inclusió a la Comunitat Valenciana. Després hi va haver un debat molt animat en què es van assenyalar les similituds i les diferències entre les pràctiques inclusives dels països representats.

Un moment del XV Congrés (Palau Euskalduna)

Palau Euskalduna. Seu de la celebració del Congrés de Bilbao

Gordana Čaprič, inspectora Sèrbia que forma part de la junta directiva de SICI, ens va animar a unir-nos a aquesta Conferència, de la qual només forma part una autonomia espanyola: Euskadi. Al meu parer, en la pròxima assemblea general d'ADIDE, que volem celebrar al setembre, ens hauríem de plantejar la possibilitat d'incorporar-nos. A continuació us pose un enllaç a la seua pàgina web per si voleu consultar-la: <http://www.sici-inspectorates.eu>

Passàrem una estona molt agradable de camaraderia i diàleg transnacional entorn del tema inesgotable dels canvis socials que tant influeixen en els nostres sistemes educatius. Potser allò més rellevant d'aquesta trobada no va ser la informació que els vam donar, sinó la petició que ens van formular d'unir-nos a SICI, la conferència internacional permanent d'inspeccions d'educació nacionals i regionals.

Passeig per la Ria. Museu Guggenheim de Bilbao

<<QUÈ ÉS SICI? (de la pàgina web anterior)

SICI és una associació d'inspeccions nacionals i regionals d'educació en Europa. Va ser fundada en 1995 i ara hi ha 37 inspeccions membres. L'objectiu és donar suport a la millora de l'educació mitjançant l'actualització dels processos d'inspecció. Els objectius específics són:

- 1.-Recolzar la millora de les inspeccions i les competències professionals d'inspectores i inspectors.
- 2.-Promoure i donar suport a la col·laboració i la cooperació entre les inspeccions.
- 3.-Participar activament en el debat internacional sobre avaluació i millora de la qualitat en educació.

Estos objectius s'assoleixen mitjançant d'una d'inspecció cada any, diferents projectes d'avaluació i iniciatives cooperatives. Totes les activitats es realitzen de manera conjunta entre SICI i les inspeccions de membres específics.">>

DOCUMENTACIÓ DE REFERÈNCIA

*[Decret 80/2017, de 23 de juny, del Consell, pel qual es regula l'actuació, el funcionament i l'organització de la inspecció d'educació de la Comunitat Valenciana](#)

PROTECCIÓ DE DADES PERSONALS ALS CENTRES EDUCATIUS DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Soledad Sempere Espí (Inspecció d'educació d'Alacant)

Imatge de descàrrega gratuïta de PIXABAY

Durant el passat curs acadèmic 2017-2018 va entrar en vigor normativa europea, estatal i també d'àmbit autonòmic que serà plenament aplicable als centres educatius de la Comunitat Valenciana. En aquest sentit, és necessari fer menció de les següents disposicions normatives:

1. El Reglament General de Protecció de Dades 2016/679 (en endavant RGPD) relatiu a la protecció de persones físiques en tot allò que respecta al tractament de les seues dades personals i a la lliure circulació de dades, que amb la seua aplicabilitat directa als estats membres de la Unió Europea té per objectiu harmonitzar la seua normativa interna.

2. La Llei Orgànica 3/2018 de Protecció de dades Personals i Garantia dels Drets Digitals publicada el 5 de desembre de 2018, té com a principal objectiu adaptar el contingut del RGPD a l'ordenament jurídic espanyol malgrat la seua aplicabilitat directa.

3. La Resolució de 28 de juny de 2018, de la Sotssecretaria de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la que es dicten les instruccions per al compliment de la normativa de protecció de dades en els centres públics de la Comunitat Valenciana.

En aquest ordre de consideracions, i atenent a l'entramat jurídic descrit segons el principi de jerarquia normativa, l'objectiu d'aquest article és per un costat detallar algunes de les principals novetats que s'han introduït amb el nou marc normatiu, i d'altra banda, exposar alguns supòsits pràctics que puguen ser útils en la vida diària de qualsevol centre del territori valencià.

En primer lloc, i en relació a les novetats introduïdes a l'àmbit educatiu, cal destacar les següents:

1. Obligtorietat de nomenar un delegat de protecció de dades. Aquest mandat ha de ser acomplit tant pel responsable de tractament de dades com per l'encarregat de tractament de dades.

L'escenari és diferent si es tracta d'un centre públic o si es tracta d'un centre privat o privat concertat. En el cas dels centres públics, l'Administració Valenciana ha nomenat un delegat de protecció de dades i dos subdelegats que depenen de la Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació

<http://www.transparencia.gva.es/es/web/delegacion-de-proteccion-de-datos-gva>

i que tenen com a funcions essencials, informar, assessorar i supervisar l'aplicació de la normativa de protecció de dades en l'àmbit de l'administració. D'una altra banda, i pel que fa als centres de titularitat privada, el titular haurà de nomenar un delegat de protecció de dades que desenvolupe de manera similar les funcions assumides pel delegat de protecció de dades dins de l'Administració Valenciana.

2. Desapareix l'obligtorietat d'inscriure els fitxers de caràcter personal en el Registre Personal de Dades de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades i en canvi s'haurà de portar un Registre d'Activitats de Tractament (RAT). La resolució de 28 de juny de 2018 fa referència expressa a aquesta novetat als annexos III i IV del seu contingut.

3. Dret a l'educació digital. Aquest dret ha quedat recollit a l'article 83 de la Llei 3/2018, el qual trasllada a les distintes administracions educatives el mandat d'incloure la competència digital en les assignatures de lliure configuració autonòmica referida a l'ús segur dels mitjans digitals i el respecte als drets fonamentals i el risc d'un ús inadequat de les TIC. Per a dur a terme aquesta adaptació, les administracions disposaran del termini d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta llei.

4. Consentiment atorgat per l'alumnat major de catorze anys. El RGPD ha establert en relació a la ció de dades personal que a partir dels 13 anys comunicació de dades personals que a partir dels 13 anys pot donar-se un consentiment plenament vàlid, donant llibertat als estats membres de la Unió Europea perquè fixen l'edat vàlida per a aquest consentiment en cada estat.

En el cas de l'ordenament jurídic espanyol, aquesta validesa s'ha establert en catorze anys a la Llei 3/2018. Malgrat això, hem de tindre en compte, que determinats negocis jurídics que es formalitzen als centres educatius, com és el cas del procés d'admissió i formalització de matrícula, requereixen el consentiment d'aquells que ostenten la pàtria potestat del menor.

Per tant, és fonamental que els centres tinguem en compte que el consentiment donat per un major de catorze anys serà vàlid, sempre que la relació jurídica en la qual desenvolupa eixe consentiment no requereisca expressament el dels pares o tutors legals.

imatge de descàrrega gratuïta de PIXABAY

En segon lloc, i en un altre ordre de consideracions, la casuística que els centres educatius poden trobar en el seu treball diari és molt ampla. Sense ànim de ser exhaustius, a continuació es farà referència a alguns exemples considerats més comuns als centres educatius i que en molts dels casos a l'hora de trobar una solució, es donarà el conflicte entre dos drets (normalment el dret a la intimitat versus interès públic o interès superior del menor).

1. Es poden fer fotografies o vídeos de l'alumnat sense cap consentiment?

Per a donar resposta a la qüestió, és necessari plantejar dos escenaris possibles. El primer és quan les fotografies o vídeos s'han fet durant l'exercici de la funció docent, per exemple, pràctica de roleplaying a la classe d'anglès.

En aquest supòsit, el professor grava l'alumnat amb l'objectiu que vegem i valoren com han desenvolupat la seua tasca i la seua pronunciació en llengua estrangera. En aquest cas, la gravació està emparada per una norma amb rang de Llei, com és la Llei Orgànica d'Educació 2/2006 (requisit imprescindible al qual fa referència la Llei 3/2018 per a no ser necessari demanar el consentiment de l'interessat). Ara bé, el fet que no calga demanar consentiment, no eximeix de l'obligatorietat d'informar de la finalitat de la gravació.

El segon supòsit que es pot plantejar, és que la gravació d'un vídeo o la captura d'imatges es faça durant una activitat extraescolar o complementària que quede fora de la funció docent o orientadora en sentit estricte i que quedaria al marge de l'empar de la Llei Orgànica d'Educació 2/2006 a diferència del cas anterior. En aquest cas, sí que seria necessari demanar el consentiment dels pares o de l'alumnat major de catorze anys per a dur a terme la gravació.

2. Pot el professorat o un membre de l'equip directiu accedir al contingut d'un dispositiu electrònic d'un alumne?

Com a regla general no ho podrà fer, perquè suposa l'accés a dades de caràcter personal. No obstant això, de vegades en el tractament de dades personals, podem

trobar-nos la necessitat de dirimir entre dos drets.

Per exemple, el director d'un centre té indicis greus que un alumne està sent assetjat per les xarxes socials i/o amb l'ús de missatgeria instantània (ciberassetjament). En aquest exemple plantejat, si el director accedira al contingut del mòbil del presumpte assetjador entrarien en conflicte dos drets, d'una banda el dret a la intimitat i d'altra l'interès públic. En aquesta situació l'interès públic prevaldria i el director, com a coneixedor d'un possible delicte, hauria de comunicar-ho a les forces i cossos de seguretat.

3. Pot un professor comunicar les qualificacions o l'absentisme d'un alumne major d'edat als seus pares?

Aquesta circumstància ha suscitat controvèrsia en la majoria dels centres del nostre territori, ja que molts alumnes que accedeixen als cicles formatius han complit la majoria d'edat, però ben sovint, continuen vivint amb els pares i en depenen econòmicament.

Aquesta qüestió es va traslladar a l'AEPD i la resposta va anar en el següent sentit: «els pares podran sol·licitar l'accés a les qualificacions quan ells són els que es fan càrrec de les despeses educatives o d'aliments, ja que en aquest cas existiria un interès legítim dels pares, derivat del manteniment dels seus fills majors d'edat, en conèixer la seua evolució acadèmica sobre la qual no prevaldrien els drets i llibertats d'aquests».

Soledad Sempere Espí en una xarrada als equips directius

De la seua anàlisi es podria concloure que els pares han de justificar l'existència d'un interès legítim per conèixer les qualificacions o l'absentisme del seu fill, que prevaldria davant dels interessos i drets d'aquest. S'entén que aquest interès legítim queda justificat quan els progenitors es fan càrrec del manteniment del seu fill.

No obstant això, els centres hauran de valorar cas per cas amb molt deteniment, perquè pot succeir que un alumne continue vivint amb els pares, però tinga un contracte de treball amb el qual sufraga les seues despeses acadèmiques. En aquest sentit, també s'haurà de valorar si un dels progenitors no contribueix al manteniment del seu fill, perquè en aquest supòsit no quedaria justificat el seu interès legítim per conèixer l'evolució acadèmica del seu fill o filla.

Malgrat que aquesta resposta recolza l'opció que els pares que econòmicament continuen mantenint al seu fill o filla major d'edat tenen el dret de conèixer les seues qualificacions i també el seu absentisme escolar, queden per aclarir altres dubtes en relació a aquesta qüestió. Per exemple: és necessària una petició expressa dels pares? Pot l'alumne presentar al·legacions? Què passa en el cas de pares separats, quan un d'ells no contribueix al manteniment de l'alumne? Per intentar donar resposta a aquestes qüestions, i sempre amb precaució, ja que la casuística que podem trobar a les aules és molt variada, s'han analitzat els informes jurídics aportats al respecte per l'AEPD (0441/2015 i 0036/2018).

En definitiva, es tracta d'una situació complexa en què els centres hauran de valorar cadascuna de les situacions plantejades, però sí que es pot concloure que com a punt de partida hauran de tindre en compte el següent:

1. Petició motivada feta pels pares al centre de les dades acadèmiques del seu fill que justifique el seu interès legítim.
2. Dret d'oposició de l'alumne a la comunicació de la informació sol·licitada. Per a exercir el dret d'oposició seria necessari donar tràmit d'audiència a l'alumne. Ha de tenir-se en compte que aquest pot presentar, per exemple, un contracte de treball, com s'ha indicat abans, que justifica que ell es fa càrrec de les seues despeses o una demanda judicial per incompliment de la pensió d'aliments d'un dels progenitors.
3. Si finalment quedara justificat l'interès legítim dels pares, la informació hauria de donar-se per escrit, motivant la decisió adoptada en el cas concret.

4. Quan queda justificada la comunicació de dades personal de l'alumnat a serveis socials?

La comunicació de dades personals sense existir consentiment dels pares o tutors quedaria justificada per l'existència de risc o desemparament del menor. L'exercici de la funció docent i orientadora legítima a recollir certes dades personals sense consentiment dels pares o tutors, en aquest cas, i respecte a la derivació a Serveis Socials sense aquest consentiment, queda justificada per l'interès superior del menor que prima davant de qualsevol altre interès legítim que poguera concórrer, segons recull l'article 2 de la Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del Menor. En aquests casos, els centres hauran d'analitzar cas per cas, considerant-se com a exemples que poden trobar, l'absentisme escolar, la malnutrició o falta de higiene o fins i tot el maltractament infantil.

5. Quan pot un centre educatiu comunicar les dades personals d'un menor a un centre sanitari?

En línies generals es podran comunicar les dades personals d'un menor sense consentiment previ dels pares o tutors en aquells casos en què es requerisca una intervenció immediata. Per exemple, en el cas d'un accident en què un xiquet o xiqueta d'un col·legi cau durant el temps d'esbarjo, es fa un tall al cap i requereix la intervenció de personal sanitari, o d'una caiguda pujant o

baixant l'escala que fa pensar que l'alumne afectat necessita ser traslladat amb ambulància a un centre hospitalari. En aquests supòsits, caldria fer referència a l'expressió utilitzada pel Codi Civil al seu articulat (articles 1094, 1104.2 i 1903) referent a la «diligència d'un bon pare de família», doncs des que comença la jornada escolar fins que finalitza, l'alumnat es troba al centre baix la guarda tant de l'Equip Directiu com del professorat, i han de vetllar pel seu benestar com ho faria qualsevol dels seus progenitors.

Un altre cas en què el centre també hauria de comunicar les dades personals de l'alumnat seria aquell en què l'autoritat sanitària, per exemple la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, les demanara amb l'objectiu de garantir la salut pública, com en el cas d'una epidèmia de grip o de tuberculosi. En aquest cas, la prioritat seria garantir la salut de la població en el seu conjunt per davant del dret a l'intimitat.

Imatge de descàrrega gratuïta de PIXABAY

D'una altra banda, i a diferència dels dos exemples indicats, hi ha altres casos en què el centre sí que hauria de demanar el consentiment d'aquells que exerceixen la pàtria potestat. Per exemple, la Resolució de 11 de desembre de 2017 per la qual es dicten instruccions per a la detecció i l'atenció precoç d'alumnat que puga presentar un problema de salut mental, sí que recull al seu articulat el mandat de tenir el consentiment previ dels pares per a poder intercanviar informació entre el centre educatiu i la Unitat de Salut Mental Infantil i Adolescent (USMIA).

6. Quina comunicació de dades personals es pot fer a les forces i cossos de seguretat?

Els centres educatius tindran l'obligació de col·laborar amb la Policia Nacional o la Guàrdia Civil amb la comunicació de dades requerides sempre que hi haja un perill real per a la seguretat pública o per a la repressió d'infraaccions penals. Preval, en aquests casos, l'interès públic davant del dret a la intimitat.

En aquest supòsit, es pot fer referència a dos exemples: En el primer, és el centre el que té indicis de la comissió d'un delictes. Imaginem el cas d'un possible delictes de tràfic d'estupefaents. La Direcció del centre o, en absència seua, qualsevol membre del claustre que tinguera sospites fonamentades del delictes hauria de comunicar-ho a la Policia Nacional o a la Guàrdia Civil. No cal fer una comunicació indiscriminada de dades, sinó únicament

aquella que fóra absolutament necessària per a la investigació del presumpte delictes.

Com a segon exemple, pot ocórrer que les forces i els cossos de seguretat demanen informació sobre un alumne en concret amb l'objectiu d'investigar la possible comissió d'un delictes. En aquest cas, i atenent a l'informe jurídic 0133/2008 de l'AEPD, la informació que el centre aportarà serà concreta, específica i motivada i es donarà per escrit.

7. Com s'hauria de tractar als centres l'ús de plataformes educatives?

La proliferació d'Apps que es poden utilitzar a l'àmbit educatiu ha anat creixent de manera molt significativa. Trobem aplicacions que podríem anomenar pedagògiques i que s'utilitzen com a part de la metodologia didàctica docent i d'altra banda, aquelles que serveixen per a comunicar-se amb les famílies o emmagatzemar dades dels alumnes (l'listat amb nom i cognoms, treballs fets per un alumne, etc.).

Així, seran objecte d'anàlisi en aquest apartat les Apps que recullen dades personals, de l'alumnat o de qualsevol membre de la comunitat educativa.

En aquest ordre de consideracions i en relació als centres públics de la Generalitat, la Resolució de 28 de juny de 2018 fa referència expressa en l'annex I apartat 5.1 al següent «D'acord amb l'Ordre 19/2013 sobre normes sobre l'ús segur de mitjans tecnològics en l'Administració de la Generalitat, queda prohibit transmetre o allotjar informació pròpia de l'Administració de la Generalitat en sistemes d'informació externs (per exemple, en el núvol), excepte autorització expressa de la conselleria competent en matèria d'educació, que verificarà el corresponent acord de confidencialitat, i sempre amb l'anàlisi prèvia dels riscos associats a aquesta externalització. Per tant, hauran d'emprar-se les eines educatives que pose a la disposició dels centres la conselleria competent en matèria d'educació.»

De la lectura d'aquest apartat, es pot concloure que és necessari demanar autorització per a utilitzar una plataforma que no ha sigut posada a disposició per part de l'administració. La Sotssecretaria, com a òrgan responsable de vetlar pel compliment de la normativa en matèria de protecció de dades dins de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, serà l'encarregada de donar aquesta autorització.

A més a més, i pel que fa als centres privats i privats concertats, malgrat que no estan afectats pel contingut de la Resolució de 28 de juny de 2018, la resposta aniria en el mateix sentit. L'informe publicat per l'AEPD sobre la utilització per part de professors i alumnes d'aplicacions que emmagatzemen dades al núvol amb sistemes aliens a les plataformes educatives estableix al seu decàleg la necessitat d'establir procediments que obliguen a sol·licitar per part del docent l'autorització del centre.

El centre haurà de valorar la seguretat de l'APP per a donar o denegar aquest consentiment i sempre informar a l'interessat sobre la utilització d'aquestes eines.

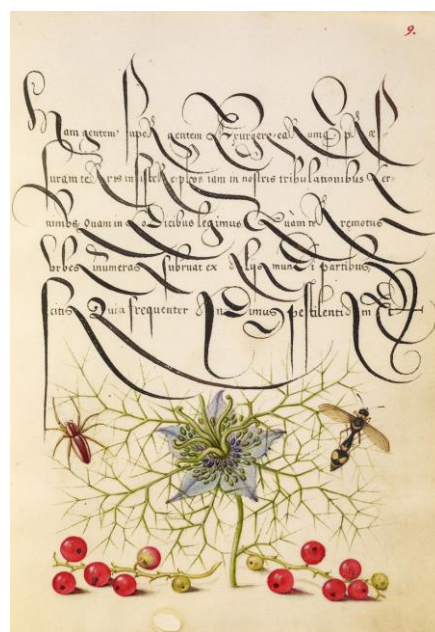
Finalment, i després d'anitzar el marc jurídic actualment vigent en relació amb el tractament de dades de caràcter personal, així com part de la casuística que els centres poden trobar en el seu dia a dia, les paraules que millor podrien definir l'actuació de la comunitat educativa serien precaució i autorització.

NORMATIVA DE REFERÈNCIA

* [Reglament\(UE\) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell](#), de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques en el que respecta al tractament de les seues dades i a la lliure circulació d'estes dades: amb la seua eficàcia directa pretén harmonitzar la normativa sobre este tema en tots els estats membres de la UE.

* [Llei Orgànica 3/2018](#), de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals: aconseguir l'adaptació de l'ordenament jurídic espanyol al Reglament 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell.

* [Resolució de 28 de juny de 2018](#), de la Sotssecretaria de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es dicten instruccions per al compliment de la normativa de protecció de dades en els centres públics de titularitat de la Generalitat.

Spider, Love-in-a-Mist, Potter Wasp, and Red Currant, pintat al voltant de 1595 per Joris Hoefnagel imatge de domini públic descarregada de The Public Domain Review <https://publicdomainreview.org/product/spider-love-in-a-mist-potter-wasp-and-red-currant/>

6

MÉS ENLLÀ DE LA INCLUSIÓ EDUCATIVA

García León, Eva (Inspecció d'Educació d'Alacant)

Eva García León, en una xarrada formativa amb responsables d'UEE

Què entenem per inclusió? Deu ser obligatòria la inclusió educativa per a tots els xiquets i les xiquetes? Són els Centres d'Educació Especial (endavant CEE) escoles segregadores i guetos per als seus alumnes?

Peguem un bot al passat, resulta fonamental per comprendre d'on naix la inclusió, en concret, la inclusió educativa a la Comunitat Valenciana.

Encara que són nombroses les referències normatives al dret a l'educació en condicions d'igualtat per a les persones amb Necessitats Educatives Especials (endavant NEE) des de la Constitució Espanyola de 1978, i que la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, modificada per la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre per a la Millora de la Qualitat Educativa, ja fa referència al principi d'inclusió i equitat educativa és a l'Assemblea General de Nacions Unides (desembre 2006) quan s'aprova la Convenció Internacional de Persones amb Discapacitat amb la regulació d'una sèrie de mesures per garantir els drets de les persones amb qualsevol tipus de discapacitat.

És doncs, quan amb la ratificació d'aquest tractat internacional a Espanya (març de 2007) i a partir de la Llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació normativa a la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, quan els principis i l'articulat es converteixen en exigibles a tot el territori espanyol i, per tant, i en matèria educativa, a la nostra Comunitat. D'ací naix el nostre Decret

104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià.

A partir d'aquest moment ens trobem amb una preocupació *in crescendo* per part de persones amb discapacitat, famílies i docents perquè els centres d'educació especial acaben desapareixent o relegats a ser centres de recursos baix l'argument que són escoles segregadores i discriminadores al pro d'una sola modalitat d'escolarització on tot l'alumnat ha de ser admès en un centre ordinari.

Mite que m'agradaria desmuntar convidant-vos a la reflexió. Analitzem el concepte. Inclusió és garantir la igualtat de drets i oportunitats per tal de superar qualsevol discriminació derivada de desigualtats personals, culturals, econòmiques i socials, amb una atenció especial (que no única) a les derivades de discapacitat.

Podem desgranar tres idees claus:

1. Inclusió com engranatge complex que abraça tots i cadascun dels àmbits de la nostra vida: personal, social, laboral, familiar, cultural,...i com no, educatiu, àmbit que ens toca de primera mà i m'ocupa ara mateix.

2. Inclusió per a tot l'alumnat, no sols per al que pateix alguna discapacitat, també per a aquell en situació de vulnerabilitat i risc d'exclusió per un ampli ventall de situacions:

- Raons d'origen, ètnia, llengua
- Orientació sexual, identitat de gènere o característiques sexuals
- Capacitat i competència
- Situació de desvalorització, desconsideració, discriminació o violència
- Causes emocionals, funcionals, de convivència i participació, en interacció amb el context educatiu
- Per barreres en l'accés, la presència, la participació i l'aprenentatge en el centre.

3. Inclusió com a dret i no com obligació, inclusió al servei de la vida i objectius de cada persona i no la vida i objectius de cada persona al servei dels mandats de la Convenció. Com exposava el professor Jesús Flórez en una entrevista amb Down Madrid referint-se a la Convenció:

“Es un documento de máximos, que han de ser necesariamente exigentes como objetivos, a los que hemos de llegar en la medida de las posibilidades personales y sociales”.

Una vegada seccionat el terme inclusió educativa i centrant-me en la nostra realitat educativa a la Comunitat Valenciana, em de parar i pensar...per què acabar amb modalitats que estan funcionant i que garanteixen el dret a una ensenyança de qualitat?

Eva en un moment d'una recent actuació formativa de la Inspecció d'Educació i el CEFIRE d'Alacant

No hi ha sistemes paral·lels, és un únic sistema escolar on alumnes amb NEE són atesos baix diverses modalitats d'escolarització: CEE, UEEE¹ (Comunicació i Llenguatge i mixtes), escolarització combinada i modalitat ordinària.

Els CEE i la resta de modalitats són respostes educatives possibles per atendre a la diversitat de l'alumnat i una via legítima per a la inclusió donant la resposta personalitzada i garantint els suports necessaris que cadascun necessita.

Les persones amb discapacitat presenten aptituds i necessitats molt diferents, per això la inclusió educativa passa per contemplar cada situació en particular.

El dret a no ser discriminat no suposa tractar a tots igual, sinó tractar a cadascun com necessita. Alguns alumnes s'adaptaran bé a l'escola ordinària, altres precisen una educació

individualitzada, amb personal molt especialitzat, espais adaptats, aules amb una ràtio especial i ritmes d'aprenentatge concrets.

Els CEE són per a molts alumnes, les seus famílies i la societat, un autèntic regal, una gran oportunitat. No són guetos, són contenidors i expandors de bons sentiments, fortaleces i missatges al món. No exclouen de la societat, preparen per a ella. No treballen un nivell inferior de continguts, treballen per a que l'alumne done el màxim que pot com a persona.

Mai he conviscut a una aula amb la discapacitat, malgrat això, des de ben prompte vaig voler tocar-la i deixar que transformara la meua vida, m'ha ensenyat tot el que sé i sóc. Per això sé que la inclusió va més enllà de l'escola. Crec i defenc la necessitat de distintes vies educatives i el dret d'una gran variabilitat de persones a gaudir d'una inclusió real en la societat en tots els seus àmbits.

Anem amb compte! Si fem inclusió educativa com una exigència i no com un dret atenent a les possibilitats de l'alumnat podem arruïnar la vida de molts d'ells. Cal apostar pel dret a la inclusió més enllà de l'escola.

DOCUMENTACIÓ DE REFERÈNCIA

*[Ley 26/2011, de 1 de agosto, de adaptación normativa a la Convención Internacional sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad.](#)

*[Declaración de Incheon y Marco de Acción. Hacia una educación inclusiva y equitativa de calidad y un aprendizaje a lo largo de la vida para todos. Foro Mundial de la Educación, 2015.](#)

* [DECRET 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià.](#)

Sunset, pintat en 1930 per Paul Klee, imatge de domini públic descarregada de The Art Institute of Chicago <https://www.artic.edu/artworks/61608/sunset?page=4>

7

LES XARXES COL·LABORATIVES PER A L'INTERCANVI I DIFUSIÓ DE BONES PRÀCTIQUES

Fernández López, Fernando J. i Pérez Calomarde, Lluïsa (Inspecció d'educació d'Alacant)
(Les graelles i gràfics dels quals s'ha fet ús són d'elaboració pròpia)

En els models d'avaluació de la qualitat total i en particular en EFQM (European Foundation for Quality Management) s'atorga un pes específic rellevant, dins del resultat de les organitzacions, a l'impacte sobre la societat que es pot aconseguir per vies diverses. Una d'elles és la de la transferència d'innovació i el *benchmarking* que requereixen processos d'intel·ligència estratègica, estudi i investigació sobre les millors pràctiques, difusió d'estes i avaluació continua dels processos de gestió tenint com a referència els resultats de les organitzacions que millors resultats obtenen en l'àmbit corresponent.

L'àmbit educatiu no és aliè als principis de gestió de qualitat; és més, pot contribuir a la millora dels plantejaments estratègics ja que el fet que les escoles tinguin un ampli marge d'autonomia i òrgans mitjançant els quals interactuen sovint el personal del centre educatiu i les famílies usuàries al marge d'altres agents educatius, és una fortalesa que permet el treball col·laboratiu i d'aprenentatge per a la millora de forma compartida.

A més, la normativa vigent permet la participació democràtica en la gestió dels centres educatius i no ens estenem més sobre este factor poderosíssim, tan sols nomenarem algunes de les pràctiques que s'estan posant en valor com ara algunes de les actuacions d'èxit en el marc de les comunitats d'aprenentatge (comissions mixtes i tertúlies pedagògiques dialògiques).

Molts centres educatius estan en procés de donar curs a la innovació i sens dubte aquesta iniciativa és un instrument potentíssim de motivació docent i de canvi educatiu.

Per què hi ha escoles que aposten decididament per la innovació i altres queden al marge de les pràctiques educatives excel·lents que tenim com a referència al llarg de tot el territori comunitari, comportant-se com a centres burocratitzats? No és l'objecte nuclear d'esta col·laboració respondre a esta pregunta encara que per simplificar ens atrevim a dir que senzillament perquè han descobert que participar en el procés d'innovació i millora és apassionant.

Quin és el paper de la inspecció educativa en eixe procés de creixement organitzatiu de les escoles?

El DECRET 80/2017, de 23 de juny, del Consell, pel qual es regula l'actuació, el funcionament i l'organització de la inspecció d'educació de la Comunitat Valenciana recull al CAPÍTOL I de disposicions de caràcter general i en concret a l'Art.4 relatiu a les atribucions de les persones que exerceixen la inspecció educativa, el següent apartat:

g) Afavorir el desenvolupament de xarxes col·laboratives i de difusió de bones pràctiques entre els centres de la seua àrea d'intervenció.

La formulació d'esta atribució es clara encara que li falta alguna referència a la conveniència de col·laboració com a factor de qualitat entre professionals de la inspecció.

A la Circumscripció 1a de la Inspecció Territorial d'Alacant, el personal d'inspecció amb centres que presten serveis en les etapes d'infantil i primària hem posat en marxa una xarxa comarcal per a la difusió i intercanvi de bones pràctiques que té com antecedents en el curs anterior el seminari d'equips de la Zona Nord i la jornada de difusió de bones pràctiques, ambdues actuacions amb la coparticipació del CEFIRE i la col·laboració, a més, del Institut de Ciències de l'Educació de la UA en la segona actuació.

Ens veiem una vegada al mes i la participació és voluntària per als membres dels equips directius. Comptem amb la coorganització de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat d'Alacant en les deu jornades de desembre a maig (quatre dedicades al funcionament d'Ítaca i altres qüestions relacionades amb les secretaries) i amb el CEFIRE per a les dues de juliol.

Hem estructurat cada jornada adreçada a direccions, caps d'estudi i secretaries en els següents blocs, a saber:

Un moment de la posada en marxa de la xarxa

- a)Igualtat, Convivència i Atenció a la Diversitat,
- b)Gestió Educativa,
- c)Noves metodologies, i
- d)Gestió Administrativa i Acadèmica (4 sessions)

Aprofitem el “prime time” per a introduir alguna xarrada que considerem del màxim interès per a tots els equips directius (cartera de serveis de salut pública, protecció de dades, etc.).

Els tres primers blocs consten de tres xerrades protagonitzades pel personal dels centres d’aproximadament uns 15 minuts per a presentar una bona pràctica de forma que cada jornada gaudim de 9 intervencions. Entre els blocs es presenten publicacions relacionades amb la innovació educativa en períodes de 3 minuts. Utilitzem rellotges d’arena per tal de controlar el temps i complir amb la temporalització prevista.

Els rellotges d’arena ens faciliten complir amb la temporalització i promoure participacions equitatives

La participació en cada jornada està al voltant de 90 membres dels equips directius de la Comarca i en les jornades de secretaries d’uns 100.

A l’inici de la posada en marxa havíem d’animar a direccions i caps d’estudis a participar i ara sempre tenim més disposició que temps per a què hi participen tots. Per tant, des d’ací, el nostre agraïment als centres i als seus responsables.

Quins temes els interessen més? Per a saber-ho hem passat una enquesta mitjançant un formulari de Google que ens ha donat algunes idees generalment basades en percepcions sobre els interessos i necessitats de formació dels equips directius. Han contestat 87 membres.

D’estos, 14 pertanyen a la Zona Nord d’Alacant, és a dir a centres enclavats en barris amb problemàtica social més intensa, desfavorits, etc. El fet de disposar d’estes dades ens ha permès fer una comparació gràfica de les preferències formatives dels equips d’estes escoles amb les generals dels de la Comarca.

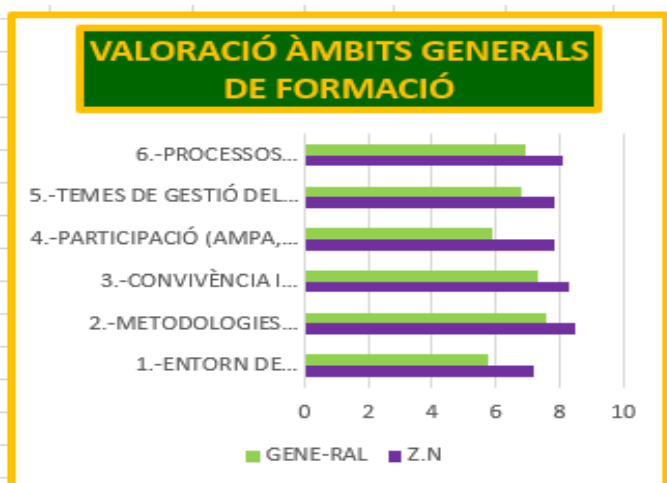
Lluïsa Pérez Calomarde, responsable de la formació de secretaries en la Xarxa

Tots els resultats estan publicats en un llibre digital al qual es pot accedir mitjançant el següent enllaç:

<http://online.flipbuilder.com/ulcl/rwqb/>

L’enquesta està dividida en 6 àmbits formatius i en primer lloc preguntàrem per les seues preferències sobre els mateixos i els resultats van ser els que apareixen tot seguit.

GENE-RAL	Z.N	VALORACIÓ ÀMBITS GENERALS DE FORMACIÓ	núm.
5,79	7,2	1.-ENTORN DE L'APRENTATGE (AGENDA, DEURES, PRESENTACIÓ DE TREBALLS, GESTIÓ DE L'AULA, ETC)	1
7,55	8,5	2.-METODOLOGIES ACTUALS (APRENTATGE COOPERATIU, ABP, ETC)	2
7,3	8,3	3.-CONVIVÈNCIA I DIVERSITAT	3
5,87	7,9	4.-PARTICIPACIÓ (AMPA, CONSELL DE VOCALS, ESCOLA DE PARES, ETC)	4
6,79	7,9	5.-TEMES DE GESTIÓ DEL CENTRE (DOCUMENTACIÓ ESTRATÈGICA, ETC)	5
6,92	8,1	6.-PROCESSOS D'AVALUACIÓ COMPARTITS	6

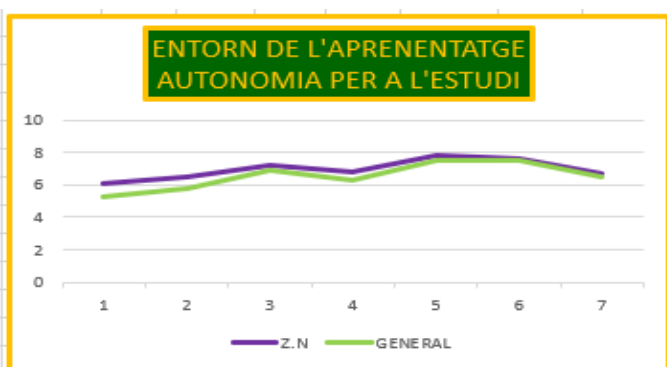
Encara que les puntuacions recollides dels centres de la ZN són més altes que les generals, no pensem que tinguin major importància perquè foren recollides en diferents moments i influïrien amb tota seguretat altres factors com ara la motivació en cada procés, etc. El que sí és rellevant és que les percepcions relatives d'interès sobre els àmbits són coincidents.

Cadascun dels àmbits està dividit en diferents subàmbits per tal de concretar més els interessos que hauríem d'observar des de la inspecció en promoure activitats formatives.

ENTORN DE L'APRENTATGE

A continuació recollim els resultats de la nostra enquesta pel que fa als subàmbits relatius al que hem denominat "Entorn de l'aprenentatge" i que ens sembla important pel fet que és essencial per a aconseguir l'ideal d'aprenent autònom i estratègic del nostre alumnat:

GENERAL	Z.N	ENTORN DE L'APRENTATGE AUTONOMIA PER A L'ESTUDI	núm.
5,25	6,1	1.1.-Agenda Escolar	1.1
5,77	6,5	1.2.-Deures per a casa	1.2
6,87	7,2	1.3.-Gestió de l'Aula	1.3
6,24	6,8	1.4.-Presentació de treballs	1.4
7,53	7,8	1.5.-Millora de l'animació i del rendiment lector	1.5
7,51	7,6	1.6.-Implicació de les famílies en la millora del rendiment.	1.6
6,51	6,7	1.7.-Gestió cooperativa de materials, excursions, fotocòpies, etc.	1.7

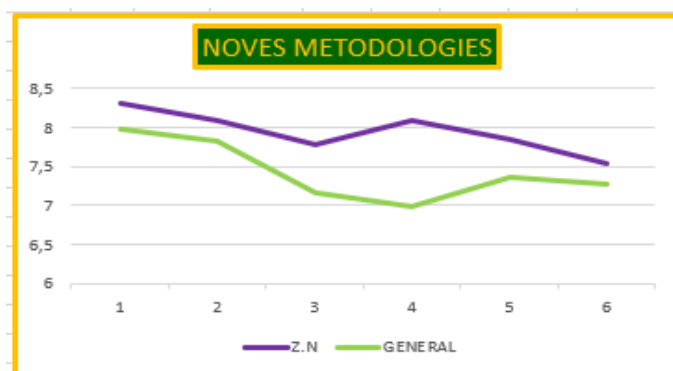

La coincidència de les dues gràfiques ens proporciona una informació molt valuosa: el nombre d'enquestes recollides és suficient per al nostre estudi.

NOVES METODOLOGIES

Pel que fa a les noves metodologies, l'aprenentatge cooperatiu i l'aprenentatge per projectes desperten un gran interès com era d'esperar amb una marcada diferència amb la resta ja que es tracta de models didàctics més particulars i que s'intenta posar en marxa en un menor nombre de centres.

GENERAL	Z.N	NOVES METODOLOGIES	núm.
7,98	8,3	2.1.-Aprenentatge cooperatiu	2.1
7,82	8,1	2.2.-Aprenentatge Basat en Projectes	2.2
7,16	7,8	2.3.-Flipped Classroom	2.3
6,99	8,1	2.4.-ABN	2.4
7,37	7,9	2.5.-CCAA Grups Interactius	2.5
7,28	7,5	2.6.-CCAA Tertúlies Dialògiques	2.6

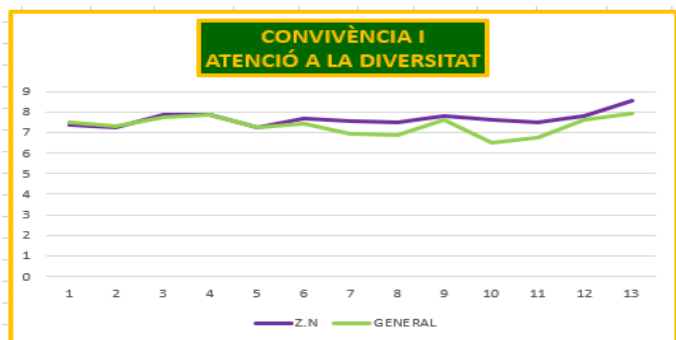

CONVIVÈNCIA I ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

GENERAL	Z.N	CONVIVÈNCIA I ATENCIÓ A LA DIVERSITAT	núm.
7,48	7,4	3.1.-Pla d'Igualtat i Convivència	3.1
7,32	7,2	3.2.-Altres documents per a millorar la convivència	3.2
7,76	7,9	3.3.-Atenció a conductes inadequades	3.3
7,89	7,9	3.4.-Estratègies per a la millora de la convivència	3.4
7,24	7,2	3.5.-Elaboració del PADIE	3.5
7,41	7,7	3.6.-Agrupaments i suports	3.6
6,94	7,5	3.7.-Atenció a altres cultures	3.7
6,9	7,5	3.8.-Atenció minories ètniques	3.8
7,61	7,8	3.9.-Coeducació i igualtat	3.9
6,47	7,6	3.10.-Reducció de l'Absentisme	3.10
6,76	7,5	3.11.-Bossa d'Igualtat d'Oportunitats	3.11
7,61	7,8	3.12.-Estratègies per a millorar l'autoestima col·lectiva	3.12
7,9	8,5	3.13.-Patis inclusius i per a la convivència	3.13

Quant a l'interès per l'intercanvi de bones pràctiques en els subàmbits de **Convivència i Atenció a la Diversitat**, compartim ací els resultats de la nostra enquesta.

És pertinent recordar qüestions essencials com ara el nombre creixent de protocols normatius d'actuació per a tractar problemes de convivència i la creativitat dels centres per a abordar la prevenció dels problemes.

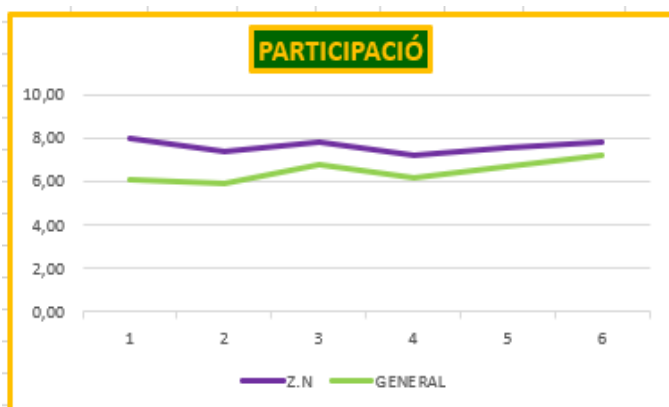
D'altra banda, l'àmbit de l'Atenció a la Diversitat té un interès creixent pel recent aprovat Decret 104/2018 pel qual es regulen els principis d'inclusió i equitat al sistema educatiu valencià i el desenvolupament normatiu que arribarà en un futur pròxim. Entra també en este àmbit un tema nuclear per als centres com és la coeducació i la igualtat.

Destaquen entre els aspectes generals l'apartat 3.4. Estratègies per a millorar la convivència, i entre les específiques, l'apartat 3.13.-Patis inclusius i per a la convivència.

PARTICIPACIÓ I COMPROMÍS EDUCATIU

Respecte a la participació i el compromís educatiu, els resultats obtinguts han sigut els següents:

GENERAL	Z.N.	PARTICIPACIÓ	núm.
6,1	8,00	4.1.-Posar en marxa l'AMPA o revitalitzar l'existent.	4.1
5,94	7,4	4.2.-Consell de Vocals de Classe	4.2
6,74	7,8	4.3.-Escola de Pares	4.3
6,13	7,2	4.4.-CCAA Comissions mixtes	4.4
6,65	7,5	4.5.-CCAA Tertulias Pedagògiques	4.5
7,16	7,8	4.6.-Participació digital de la Comunitat Educativa	4.6

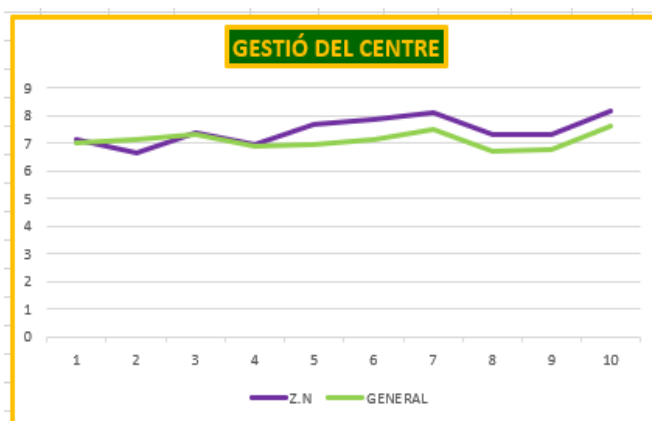
És significativa la diferència relativa dels interessos entre els equips directius de la ZN i la resta en el subàmbit 4.1.-Posar en marxa l'AMPA o revitalitzar l'existent, un clar indicatiu del que costa en estes escoles la consolidació de les estructures formals o informals de participació.

Els resulta també interessant, a la majoria dels equips directius, la participació digital de la Comunitat Educativa que els centres estan ajustant actualment als preceptes de la normativa de protecció de dades personals i l'organització d'escoles de pares o de famílies.

GESTIÓ EDUCATIVA

En l'àmbit de la **Gestió Educativa**, és prou evident l'interès dels equips directius per la implantació d'un model de lideratge compartit i contributiu que hauria de ser una de les prioritats per al treball de la xarxa del curs vinent.

GENERAL	Z.N.	GESTIÓ	núm.
7,03	7,2	5.1.-Redacció del Projecte Educatiu	5.1
7,1	6,6	5.2.-Redacció del Reglament de Règim Intern (NOFC)]	5.2
7,34	7,4	5.3.-El Pla de Gestió de Recursos Humans	5.3
6,91	6,9	5.4.-El Pla de Gestió de Recursos no Personals	5.4
6,92	7,7	5.5.-Organització del Menjador Escolar	5.5
7,13	7,9	5.6.-Pla de Comunicació	5.6
7,52	8,1	5.7.-Eficàcia de les reunions i treball col·laboratiu	5.7
6,73	7,3	5.8.-Gestió Econòmica	5.8
6,74	7,3	5.9.-Entrades i Eixides	5.9
7,64	8,2	5.10.-Lideratge compartit i contributiu	5.10

D'altra banda, destaca també la preferència per promoure l'eficàcia de les reunions que segurament milloraria amb estratègies per al treball cooperatiu entre el personal i que junt amb la millora dels processos orientats a l'emergència de nous lideratges i la gestió democràtica dels recursos humans formen part d'un conjunt de subàmbits nuclears per a millorar els climes institucionals de les escoles.

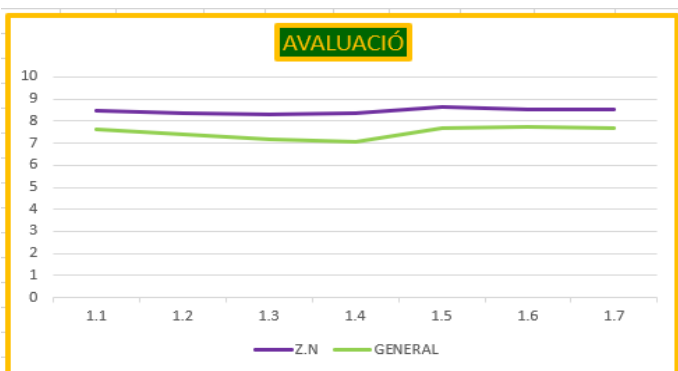
Ha resultat d'interès també per als equips directius el subàmbit 6.-Pla de Comunicació (Cartes de Serveis, pàgines web, eines de comunicació amb les famílies, etc.).Este àmbit també haurà de tenir un important pes específic en els temes a tractar en la xarxa el següent curs.

PROCESSOS D'AVALUACIÓ

Per últim, i pel que fa als **processos d'avaluació**, són de gran interès les bones pràctiques sobre autoavaluació docent i en particular la cooperativa (pròpia de les escoles en les quals el professorat aprèn de forma compartida), la cultura de l'autocrítica com a fortlesa orientada a la millora continuada i l'avaluació a mitjà i llarg termini dels resultats acadèmics de l'alumnat com a instrument per a l'estudi de l'evolució de les escoles.

És interessant per als equips directius l'existència d'una Bossa d'Indicadors per a cada escola, la qual cosa, considerem, que podria ser una de les línies estratègiques per a l'Administració educativa promovent models d'autoavaluació dels diferents àmbits (participació, sostenibilitat, rendiment acadèmic, inclusivitat i equitat, lideratge, impacte social, clima de treball, satisfacció general de les persones usuàries, ús de les noves tecnologies, comunicació, etc.).

GENERAL	Z.N	AVALUACIÓ	núm.
7,63	8,46	6.1.-Introduir la cultura de l'autocrítica	6.1
7,42	8,38	6.2.-Avaluació de baix a dalt.	6.2
7,16	8,31	6.3.-Bossa d'Indicadors del Centre	6.3
7,04	8,38	6.4.-La metodologia d'enquesta	6.4
7,71	8,62	6.5.-L'autoavaluació de la funció docent	6.5
7,72	8,54	6.6.-L'autoavaluació cooperativa del professorat	6.6
7,67	8,54	6.7.-L'avaluació de l'alumnat a mitjà i llarg termini	6.7

CONCLUSIONS

Les dades mostrades pertanyen a la Comarca de l'Alacantí. Este estudi és una mostra més de l'enorme potencial de la inspecció educativa per a conèixer a fons

les necessitats dels centres.

L'estudi està basat únicament en mesures de percepció que es podrien complementar amb altres de rendiment.

En esta primera fase, les col·laboracions de la xarxa han estat determinades per oferiments dels equips directius i el criteri ha sigut el de promoure la participació de quants més millor per tal de superar entrebancs relacionats amb la por escènica, etc. En una segona fase, per al curs vinent, la nostra idea és orientar les col·laboracions a l'interès formatiu dels equips directius introduint temes que considerem estratègics per a la millora dels centres educatius.

Efectivament, el personal d'inspecció pot contribuir a promoure xarxes de difusió de bones pràctiques. I en la nostra opinió, la intervenció ha de fer-se amb la humilitat que requereix el treball cooperatiu, la seguretat que en el procés també aprendrem i l'entusiasme per contagiar la motivació per millorar les nostres escoles.

Contribuir a la millora de cada escola ens permet formar part de la seua Comunitat Educativa i viure amb passió els processos de canvi.

Hem trobat en l'article "Inspecció educativa i formació del professorat" de la inspectora *Carme Martorell i Gelabert* relatiu a les funcions que la normativa ens ha assignat en cada època històrica la següent cita:

"Deberán dar conferencias y lecturas a los maestros y maestras de su zona ... y promoverán paseos, excursiones y cuantos medios puedan contribuir a este fin." (RD 30-03-1905, art. 22)

I en línia amb el que acabem de llegir, en juliol tindrem dues jornades, amb ponents externs finançats pel CEFIRE d'Alacant i en la segona d'elles, el 9 de juliol, un dinar de germanor en un dels restaurants de la Comarca.

BIBLIOGRAFIA

*[Decret 80/2017, de 23 de juny, del Consell, pel qual es regula l'actuació, el funcionament i l'organització de la inspecció d'educació de la Comunitat Valenciana](#)

*Martorell, Carme (2011): *La inspecció educativa i la formació permanent del professorat. Recursos i recerca educativa de les Illes Balears*. 2, 127-139

*[Decret 41/2016, de 15 d'abril, del Consell, pel qual s'estableix el sistema per a la millora de la qualitat dels serveis públics i l'avaluació dels plans i programes en l'Administració de la GV i el seu sector públic instrumental.](#)

